

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 stycznia 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił M. K. kapitał początkowy i określił jego wartość na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 13 158,64 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął : podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 274,94 zł (pomnożono wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 22,52 % przez kwotę bazową tj. 1 220,89 zł); okresy składkowe (2 lata , 11 miesięcy i 6 dni tj. 35 miesięcy) ; nieskładkowe (0 miesięcy i 11 dni tj. 0 miesięcy) ; współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 17,93 % ; średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat tj. 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn).

/decyzja k.29 – 29 odwrót akt ZUS/

W dniu 27 stycznia 2023 r. M. K. złożyła odwołanie od ww. decyzji wskazując ,że nie zgadza się z kwotami wynagrodzeń jakie zostały jej przyjęte za okres zatrudnienia w firmie (...).

/odwołanie k.3 – 3 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.4 – 4 odwrót/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni M. K. urodziła się (...)

/okoliczność bezsporna/

Zaskarżoną decyzją z dnia 18 stycznia 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił M. K. kapitał początkowy i określił jego wartość na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 13 158,64 zł.

/decyzja k.29 – 29 odwrót akt ZUS/

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wynagrodzenia ubezpieczonego w następującej wysokości:

- za rok 1989 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 2 481 096,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1990 – 1 587 900,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 12 355 644,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 38,55 %,

- za rok 1991 – 3 031 200,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 21 240 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 28,54 %,

- za rok 1992 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 35 220 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1993 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 47 940 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1994 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 63 936 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1995 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 8 431,44 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1996 – 628,88 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 10 476,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 24,01 %,

- za rok 1997 – 6 616,64 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 12 743,16 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 51,92 %,

- za rok 1998 – 12 228,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 14 873,88 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 82,21 %,

Wyliczony na podstawie powyższych danych wskaźnik wyniósł 22,52 %.

/obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego k.28 akt ZUS/

W okresie od 20 października 1997 r. do 19 sierpnia 2000 r. M. K. była zatrudniona w F. – (...) Sp. z o.o. w pełnym wymiarze czasu pracy. Za świadczoną pracę wnioskodawczyni otrzymywała stawkę zasadniczą, dodatek funkcyjny oraz ekwiwalent miesięczny za odzież.

/świadczenie pracy k.7 akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni min.00:03:31 – 00:04:04 rozprawy z dnia 6 czerwca 2023 r., płyta CD w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:03:37 – 00:19:48 rozprawy z dnia 21 marca 2023 r., płyta CD k.42/

Wynagrodzenie wnioskodawczyni w ww. zakładzie pracy kształtowało się następująco:

- od dnia 20 października 1997 r. – wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 625,00 zł plus 20% dodatku funkcyjnego – 125,00 zł.

- od dnia 1 stycznia 1998 r. - wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 703,85 zł plus 30% dodatku funkcyjnego – 211,15 zł plus ekwiwalent pieniężny na zakup i konserwację ubrania służbowego – 100,00 zł

- od dnia 1 sierpnia 1998 r. - wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 896,30 zł plus 10% dodatku funkcyjnego – 268,30 zł plus ryczałt za pracę w godzinach nocnych w wysokości 20,00 zł.

- od dnia 1 stycznia 1999 r. - wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 1 103,00 zł plus ryczałt za pracę w godzinach nocnych w wysokości 27,00 zł

- od dnia 20 stycznia 1999 r. - wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 1 103,00 zł plus 30% dodatku funkcyjnego.

/dokumentacja pracownicza wnioskodawczyni k.7 – 13 akt ZUS/

Uwzględniając wysokość składników wynagrodzenia wnioskodawczyni, jakie osiągała w 1998 r. tj. wysokość płacy zasadniczej, wysokość dodatku funkcyjnego oraz ryczałt za pracę w godzinach nocnych, jej dochód za 1998 r. wyniósł 12 328,00 zł, co skutkowało wzrostem wartości kapitału początkowego do kwoty w wysokości 13 158,64 zł.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wynagrodzenia ubezpieczonego w następującej wysokości:

- za rok 1989 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 2 481 096,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1990 – 1 587 900,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 12 355 644,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 38,55 %,

- za rok 1991 – 3 031 200,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 21 240 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 28,54 %,

- za rok 1992 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 35 220 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1993 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 47 940 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1994 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 63 936 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1995 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 8 431,44 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1996 – 628,88 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 10 476,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 24,01 %,

- za rok 1997 – 6 616,64 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 12 743,16 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 51,92 %,

- za rok 1998 – 12 328,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 14 873,88 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 82,88 %,

Wyliczony na podstawie powyższych danych wskaźnik wyniósł 22,59 %.

/wyliczenia ZUS w aktach sprawy/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS, w szczególności na podstawie zachowanej dokumentacji

pracowniczej pochodzącej ze spornego okresu zatrudnienia w ww. zakładzie pracy. Organ rentowy dokonał hipotetycznego wyliczenia wysokości kapitału początkowego wnioskodawczyni z uwzględnieniem wysokości składników wynagrodzenia wnioskodawczyni, jakie osiągała w 1998 r. tj. wysokości płacy zasadniczej, wysokości dodatku funkcyjnego oraz ryczałtu za pracę w godzinach nocnych. Sąd przyjął, że wyliczenia dokonane przez ZUS powinny zostać uwzględnione wnioskodawczyni przy wyliczaniu wysokości należnego jej kapitału początkowego, bowiem znajdują one jednoznaczne potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym, a co istotne uwzględnione składniki, w szczególności ryczałt za pracę w nocy, z całą pewnością były oskładkowane w myśl obowiązujących wówczas przepisów prawa. Wnioskodawczyni nie kwestionowała przedstawionego wyliczenia i nie wносиła kolejnych zastrzeżeń.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni jest uzasadnione.

Istota niniejszego postępowania sprowadziła się do rozstrzygnięcia czy możliwym jest przyjęcie innych wartości wynagrodzenia przy wyliczaniu kapitału początkowego wnioskodawcy. Nie ulegało bowiem wątpliwości, że wartość kapitału początkowego ubezpieczonego przekłada się bezpośrednio na wysokość świadczenia emerytalnego.

Zgodnie z treścią art.173 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U z 2022 r., poz.504) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art.174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art.26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat (art.173 ust.2 ww. ustawy). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art.173 ust.3 ww. ustawy).

Zgodnie z treścią art.174 ust.1 i 2 ww. ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art.53, z uwzględnieniem ust.2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1. okresy składkowe, o których mowa w art.6,
2. okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 5,
3. okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego, w myśl ust.3 art.174 ww. ustawy, ustala się na zasadach określonych w art. 5, 16, 17 ust.1 i 3 oraz art.18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed 1 stycznia 1999 roku.

Stosownie zaś do treści art.174 ust.3b jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Zgodnie z treścią §21 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja §21 ust.1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku §20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. nr 10, poz.49) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lipca 1997 roku - II UKN 186/97, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku - III AUa 105/97, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 roku - III AUr 177/95, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III AUr 294/93).

Trzeba przypomnieć, że do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń przyjmuje się zarobki objęte obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Przyjmuje się te składniki wynagrodzenia, które w rozumieniu przepisów o podstawie wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, obowiązującym w danym okresie, podlegały składce na to ubezpieczenie.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe ponad wszelką wątpliwość wykazało, że w 1998 r. tj. podczas zatrudnienia w F. – (...) Sp. z o.o., wnioskodawczyni osiągała wyższe wynagrodzenie niż wynagrodzenie przyjmowane dotychczas przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W szczególności przedmiotem sporu pozostawał ryczałt za pracę w nocy.

Podkreślić w tym miejscu należy, że stosownie do obowiązujących w analizowanym okresie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (tj. Dz.U. z 1993 nr 68, poz. 330), o ile w podstawie wymiaru składek nie uwzględniano ekwiwalentu za użyte przy wykonywaniu pracy materiały (§ 7 pkt 7), o tyle żaden z obowiązujących wówczas przepisów ww. rozporządzenia nie wyłączał wynagrodzenia wypłaconego tytułem ryczałtu za pracę w godzinach nocnych z podstawy wymiaru składek. A podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie pracowników stanowił wówczas dochód pracownika w gotówce i w naturze, z tytułu pracy w ramach stosunku pracy, obejmujący wszelkiego rodzaju należności pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty bez względu na źródło finansowania tych należności.

Nadmienić należy, że do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być uwzględnione tylko wynagrodzenie faktycznie uzyskane przez ubezpieczonego w danym okresie, a nie zaś wynagrodzenie ustalone na podstawie przypuszczeń czy też uśrednień. Jedynie wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia współczynnika wysokości podstawy wymiaru. W ocenie Sądu przedstawione dowody pozwoliły ponad wszelką wątpliwość ustalić wysokość wynagrodzenia osiąganego przez wnioskodawczynię w ww. spornym okresie. Na podstawie dokumentacji pracowniczej wnioskodawczyni, organ rentowy obliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz jego wartość. Wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z 10 lat tj. 1989 – 1998 tj. (22,59 %) okazał się wyższy od dotychczas przyjmowanego przez organ rentowy względem ubezpieczonego i co istotne skutkowało zwiększeniem wartości należnego jej kapitału początkowego do kwoty 13 158,64 zł.

Wobec powyższego Sąd, na podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.